

Nyheter

Klar tale fra professor

– NEPPE LIKE VARM UTEN KLIMA- ENDRINGENE

En badegjest stuper ut i Sognsvann i Oslo tirsdag ettermiddag. Han anslår at det er 16–17 grader i vannet. Lufta holder godt over 20 grader.

FOTO: HÅKON MOSVOLD LARSEN / NTB SCANPIX

September-sommeren ville neppe vært like varm uten den globale oppvarmingen, ifølge klimaforsker Tore Furevik.

ARE FØLI
NTB

Uvanlig varmt vær og vann med bade-temperaturer har preget mange deler av landet de siste dagene.

I Stavanger viste termometeret tirsdag 27,3 grader, noe som aldri før har skjedd i september. Også en rekke andre steder i Sør-Norge er det satt nye temperaturrekorder.

Selv om det hendte at høsten var varm i gamle dager også, mener Furevik det er en sammenheng mellom de nye rekordene og endringene i klimaet.

– Det er veldig lite sannsynlig at vi ville fått så varme dager uten den globale oppvarmingen, sier han til NTB.

Oftere hetebølger

Furevik understreker at det ikke er umulig at gradestokken i Stavanger ville nådd

27,3 grader denne måneden også i et «normalt» klima. Men det ville altså vært svært usannsynlig.

– Vi har fått en veldig økning i antall hetebølger på sommeren både i Europa og andre deler av verden, sier Furevik.

Han er professor ved Geofysisk institutt ved Universitetet i Bergen, og direktør ved Bjerknessenteret for klimaforskning. I tiårene framover venter han at varmerecordene vil komme stadig oftere.

– Varmeperioden nå ville trolig ikke vært like varm uten den globale oppvarmingen, legger han til.

Meteorolog Marit Helene Jensen ved Meteorologisk institutt i Oslo er på sin side generelt forsiktig med å knytte enkelthendelser til endringene i klimaet. Men også hun peker på at varmerecordene kommer oftere enn før.

– Det er et tegn på at ting er i endring, sier Jensen til NTB. Også lenger sør i Europa har det vært uvanlig varmt den siste tiden,

og i Kent i England ble det tirsdag målt 34 grader. Dette var den høyeste september-temperaturen på over hundre år.

45 grader i Spania

I Spania er det satt flere nye varmerecord, og i begynnelsen av september lå temperaturene i den sørlige delen av landet rundt 45 grader.

– Det er satt rekorder i store deler av Europa. Først nå de siste dagene har det varme været trukket oppover til oss, sier Furevik.

Også i Midtøsten har det i sommer vært ekstremt varmt, og i Kuwait skal temperaturen i juli ha steget til 54 grader. Dette kan være den høyeste temperaturen som er målt i verden noensinne.

Gjennomsnittstemperaturen på jorda har vært rekordhøy hver måned det siste halvåret. Årsaken antas å være menneskeskapt global oppvarming og værphenomenet El Niño.

1.000 kroner for niser

Havforskningsinstituttet vil vite mer om nisas rolle i økosystemet og utlover en dusør på tusen kroner per eksemplar av småhvalarten.

Selv om nisa er en av de vanligste småhvalartene langs norskekysten, har havforskerne ennå ikke kartlagt artens rolle i kystøkosystemet, altså hvordan den både påvirker og påvirkes av andre arter.

– Det er derfor vi ønsker å få inn niser som har gått på fiske-redskaper og druknet, det være seg på garn eller andre redskaper.

Ønsker hele dyr

Vi ønsker oss hele dyr, fordi vi skal gjøre omfattende undersøkelser av dem for å finne ut hva de spiser, hvordan de påvirkes av miljøgifter, hva som skjer med dem når det oppstår endringer i økosystemet og så videre, sier havforsker Ulf Lindstrøm.

Tidligere kartlegginger har vist at det tas rundt 3.000 niser som bifangst i ulike typer fiske, først og fremst i garn.

Kan bli to meter

Nisen ses oftest i flokker på to til fem individer. Den kan bli opp mot to meter lang og trolig i overkant av 20 år. Navnet er norrønt og betyr «snøftende» etter pustelyden den lager i vannet. I Sverige kalles den for øvrig tumlare, mens danskene har døpt den dansk marsvin. NTB

Hvalen er ikke truet. Men forskerne vet lite om hvilken rolle den spiller i økosystemet, hva de spiser osv.

Dusør for Nise

Havforskningsinstituttet utlover en dusør på 1000 kroner per eksemplar av hvalarten.

Den er mørk oventil og hvit på buksiden. Sveivene, haleroten og halefinnen er også mørke.

Nisen har ca. 100 tenner, alle med et karakteristisk spadeformet utseende.

Den finnes i arktis og på hele den nordlige halvkule. Oppsøker ofte fjorder, sund, og større elver. Finnes i Østersjøen, Middelhavet og Svartehavet.

Lengde: Opptil 2 meter
Vekt: 60 kg*

KILDER: Havforskningsinstituttet / NTB *Hunnfisken er større enn hannen GN nyhetsgrafikk.no